

Bijlage: Beleidsreactie op de bevindingen uit de onderzoeksrapporten 'Vrouwelijke Genitale Verminking: omvang en risico in Nederland' en 'Niet geteld, is niet gezien? Professionals en gemeenschappen aan het woord; over omvang en meespelende factoren bij schadelijke praktijken'.

Hierbij geven wij, de minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport, de minister van Justitie en Veiligheid en de staatssecretaris Onderwijs en Emancipatie mede namens de minister van Werk en Participatie, uw Kamer de beleidsreactie op de onderzoeksrapporten *'Vrouwelijke Genitale Verminking: omvang en risico in Nederland' & 'Niet geteld, is niet gezien? Professionals en gemeenschappen aan het woord; over omvang en meespelende factoren bij schadelijke praktijken'* van Kennisinstituut Pharos. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en bieden inzichten in de omvang, risico's en factoren die een rol spelen bij vrouwelijke genitale verminking (VGV), huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld in Nederland.

Het onderzoek *'Vrouwelijke Genitale Verminking: omvang en risico in Nederland'* geeft een schatting van de prevalentie van VGV, op basis van eerder toegepaste methoden. Door structurele (methodologische) beperkingen is geen schatting van de prevalentie of een landelijk totaal beeld gepresenteerd van de andere geweldsvormen. In het onderzoek *'Niet geteld, is niet gezien? Professionals en gemeenschappen aan het woord; over omvang en meespelende factoren bij schadelijke praktijken'* is de perceptie van professionals en gemeenschappen op de omvang van huwelijksdwang, achterlating, huwelijkse gevangenschap en eengerelateerd geweld inzichtelijk gemaakt en is geïnventariseerd welke factoren ten grondslag liggen aan het in stand houden van deze geweldsvormen. Professionals is gevraagd naar hun beeld bij de omvang van deze geweldsvormen, en hun ervaringen en belemmeringen met de registratie daarvan. Binnen gemeenschappen is opgehaald wat zij om zich heen zien en horen met betrekking tot het voorkomen van deze geweldsvormen.

Hieronder volgt een uiteenzetting van de onderzoeksbevindingen en aanbevelingen uit beide onderzoeken en de kabinetsreactie daarop.

Bevindingen onderzoek 'Vrouwelijke Genitale Verminking: omvang en risico in Nederland'

Inzicht in de prevalentie van geweldsvormen en zicht op factoren die ten grondslag liggen aan dat geweld kunnen behulpzaam zijn bij het effectiever inrichten van de aanpak van dit geweld. In 2018 is een prevalentieonderzoek uitgevoerd naar VGV. Het ministerie van VWS heeft Pharos gevraagd om opnieuw een prevalentieonderzoek uit te voeren om deze cijfers te actualiseren. In het prevalentieonderzoek van Pharos wordt door middel van schattingen gepoogd inzicht te geven in de prevalentie en het risico van vrouwelijke genitale verminking. Het is niet mogelijk om de omvang van VGV of het risico daarop exact te meten. Dit komt onder andere door de verborgenheid van de problematiek, waardoor signalering en het bespreken van het geweld complex zijn. VGV vindt achter gesloten deuren plaats en is niet direct zichtbaar. De gepresenteerde schattingen in het onderzoek zijn geen exacte weergave van de werkelijkheid, maar geven een indicatie van de omvang en het risico.

Het onderzoek laat zien dat het geschatte aantal vrouwen en meisjes dat VGV heeft ondergaan licht is gestegen: van ongeveer 41.000 in 2018 naar ongeveer 43.000 in 2023. De onderzoekers wijzen op verschillende factoren ter verklaring van deze stijging. Demografische ontwikkelingen spelen een belangrijke rol. Het aantal meisjes en vrouwen in Nederland die afkomstig zijn uit landen waar VGV voorkomt is gegroeid. Daarnaast is de rekenmethode in dit onderzoek aangepast. In het huidige onderzoek zijn alle meisjes en vrouwen uit Irak meegenomen. In het onderzoek uit 2018 werden alleen meisjes en vrouwen uit de Koerdisch Autonome Regio in Irak meegenomen. Deze aanpassing vergroot de onderzoekspopulatie en heeft daarmee invloed op de schatting. Het is belangrijk te benadrukken dat het onderzoek werkt met schattingen en niet met exacte aantallen. De onderzoekers passen prevalentiecijfers uit landen van herkomst toe op de populatie meisjes en vrouwen in Nederland die afkomstig is uit landen waar VGV voorkomt. Als deze populatie groeit,

kan ook het geschatte aantal meisjes en vrouwen met VGV toenemen. De onderzoekers geven aan dat de stijging niet betekent dat VGV (vaker) in Nederland zelf plaatsvindt. Veel vrouwen en meisjes die in de schatting zijn meegenomen, hebben VGV al vóór hun komst naar Nederland ondergaan en komen vervolgens op latere leeftijd naar Nederland.

Verder blijkt uit het onderzoek dat het geschatte aantal meisjes dat reëel risico loopt om in de komende twintig jaar slachtoffer te worden is gedaald: van ongeveer 4.190 in 2018 naar 2.606 in 2023. De daling van het risico hangt volgens de onderzoekers samen met veranderende normen en opvattingen van personen na migratie naar Nederland en onder de tweede generatie migranten. Daarnaast heeft een verfijning van het rekenmodel van het onderzoek invloed op de cijfers.

Het onderzoek maakt duidelijk dat sociale normen en opvattingen over VGV niet statisch zijn. In landen waar VGV voorkomt, is sprake van geleidelijke veranderingen in attitudes, onder invloed van onder meer wetgeving, onderwijs, sociaaleconomische ontwikkelingen en publieke bewustwording over de schadelijke gevolgen van VGV. Migratie kan deze veranderingen versterken doordat gezinnen in het land van vestiging worden geconfronteerd met andere sociale normen, wetgeving en informatie over de gezondheidsrisico's van VGV. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat er generatieverschillen bestaan, waarbij jongere generaties in diaspora vaker een kritische houding hebben ten opzichte van VGV dan oudere generaties. Deze ontwikkelingen maken duidelijk dat risico-inschattingen dynamisch zijn en afhankelijk van context, tijd en generatie.

Bevindingen onderzoek 'Niet geteld, is niet gezien? Professionals en gemeenschappen aan het woord; over omvang en meespelende factoren bij schadelijke praktijken'

Voor dit onderzoek is onder andere gekeken naar registraties van huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld. Het is daarbij van belang te benadrukken dat registraties primair inzicht geven in de zichtbaarheid van casuïstiek bij instanties. De signalering en meldingsbereidheid hebben invloed op welke casussen wel en niet in registraties zijn opgenomen. Daarnaast is er kans op dubbelingen in registratiesystemen, als casussen bij meerdere instanties bekend zijn. Registraties geven dus geen volledig beeld van de problematiek. De onderzoekers wijzen op verschillende beperkingen ten aanzien van registraties, bijvoorbeeld verschillen in registratiesystemen, privacyregels die registratie of samenwerking in de weg staan en het feit dat de geweldsvormen lastig te labelen zijn. Deze geweldsvormen kennen uiteenlopende en deels overlappende verschijningsvormen waardoor interpretatie van signalen lastig is. Daarnaast speelt signalering een belangrijke rol. Geweld blijft onzichtbaar, omdat signalen niet worden herkend, bijvoorbeeld door gebrek aan kennis, handelingsverlegenheid, gebrek aan capaciteit of omdat slachtoffers niet altijd hun weg weten te vinden naar instanties of zichzelf niet melden vanuit schaamte of angst. Op basis van registraties kan daarom geen betrouwbare uitspraak worden gedaan over de daadwerkelijke omvang van deze geweldsvormen in Nederland.

Het onderzoek biedt verder inzicht in de percepties van gemeenschappen van de omvang van huwelijksdwang, achterlating, eengerelateerd geweld en VGV en welke factoren volgens hen een rol spelen bij het in stand houden deze geweldsvormen. Ten aanzien van de omvang wijzen respondenten er bijvoorbeeld op dat voor huwelijksdwang sprake kan zijn van subtiele druk of explicietere dwang, dat VGV niet in Nederland voorkomt, maar het risico vooral bestaat met het reizen naar het land van herkomst en voor eengerelateerd geweld geldt dat er grote variatie bestaat in vorm en intensiteit. De gemeenschappen zien dat de geweldsvormen in mindere mate voorkomen dan vroeger. Volgens hen hangt dat samen met kennis over de gevolgen en wet- en regelgeving, veranderende normen door langere verblijfsduur in Nederland en meer openheid binnen gemeenschappen.

Wat betreft factoren die bijdragen aan het voortbestaan van huwelijksdwang, achterlating, eengerelateerd geweld en VGV gelden een aantal overkoepelende patronen. Sociale druk en verwachtingen, (on)macht en controle, angst voor gevolgen (bijvoorbeeld conflict en uitsluiting, een oordeel vanuit de gemeenschap of het verliezen van een verblijfsvergunning) en schaamte spelen een rol bij de instandhouding van deze geweldsvormen. Een gevoel van machteloosheid van

de familie of de partner, ten aanzien van de opvoeding of veranderende standpunten over het huwelijk, kan eveneens een rol spelen. Sociale verwachtingen rondom gehoorzaamheid, eer en reputatie en culturele tradities hebben een belangrijke invloed. De angst voor verlies van eer, uitsluiting of roddels als gevolg van het niet volgen van deze verwachtingen of tradities, belemmert het bespreekbaar maken van problematiek binnen de eigen gemeenschap en richting hulpverleners. Daarnaast beschrijven de onderzoekers dat de kwetsbare positie van de vrouw invloed heeft, opdat vrouwen geen weerstand kunnen bieden, financieel afhankelijk zijn of geen hulp kunnen zoeken door de (afhankelijke) situatie waar ze in zitten. Genderrollen en machtsverhoudingen binnen een relatie, gezin of gemeenschap, maar ook de sociaaleconomische, financiële en juridische positie spelen een rol. Beschermende factoren zijn onder meer (kennis over) wet- en regelgeving en toegang tot informatie en hulpverlening. Voor VGV geldt dat kennis over de gezondheidsrisico's en schadelijke gevolgen ook als beschermende factor wordt gezien. Samengevat speelt een combinatie van factoren, persoonlijke kenmerken en ervaringen een rol. Dit maakt een brede, cultuursensitieve blik des te belangrijker.

Aanbevelingen onderzoeken

In beide onderzoeken zijn aanbevelingen opgenomen.

- Preventie en voorlichting: Zorg voor duurzame inzet op voorlichting, opvoedondersteuning en cultuursensitief werken. Voorlichting over onder meer zelfbeschikking, gelijkwaardigheid, wetgeving en hulpverlening dient structureel te worden aangeboden en samen met de doelgroep te worden ontwikkeld, zodat deze aansluit bij de leefwereld en behoeften van betrokkenen. Daarnaast wordt het bespreekbaar maken van geweld binnen gemeenschappen van belang geacht. Ook vragen de onderzoekers specifieke aandacht voor het vroegtijdig informeren en ondersteunen van nieuwkomers.
- Deskundigheidsbevordering: Investeer structureel in kennis en deskundigheid van professionals, met name op het gebied van signaleren, doorvragen, gespreksvoering en cultuursensitief werken. Tevens is continuïteit in kennis noodzakelijk om verlies door personele wisselingen en versnippering te voorkomen. Versterking van deskundigheid draagt bij aan eerdere en betere herkenning en duiding van signalen, het tijdig bespreekbaar maken van (signalen van) geweld en handelingsperspectieven voor professionals.
- Samenwerking tussen organisaties: Investeer in duurzame samenwerking tussen formele en informele organisaties en met gemeenschappen. Versterk hiervoor de regionale ketenaanpak tussen onder meer politie, Veilig Thuis, gemeenten, Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA), onderwijs, zorg, sleutelpersonen en informele netwerken. Sleutelpersonen en ervaringsdeskundigen vervullen daarbij een belangrijke brugfunctie tussen gemeenschappen en hulpverlening. Ook wordt aanbevolen samenwerking met informele organisaties structureel te borgen, inclusief passende financiering, en een coördinerende rol voor het Netwerkknooppunt Schadelijke Praktijken te verkennen.
- Verbinding beleid: Verbind de aanpak van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld met programma's gericht op gendergerelateerd geweld en huiselijk geweld. Voor alle geweldsvormen gelden dezelfde onderliggende oorzaken, factoren en patronen. Een integrale aanpak voorkomt versnippering.
- Monitoring trends: Zorg voor gezamenlijke duiding van cijfers en percepties bij organisaties en gemeenschappen. Het is volgens de onderzoekers van belang trends structureel te volgen op basis van een combinatie van kwantitatieve data, kwalitatieve inzichten en praktijkervaringen van professionals en gemeenschappen. Een betrouwbare schatting van de omvang van schadelijke praktijken wordt als niet mogelijk en niet wenselijk beschouwd, waardoor duiding en context centraal staan. Periodiek onderzoek en evaluatie zijn noodzakelijk om beleid te blijven onderbouwen.

Kabinetsreactie

Wij zijn de onderzoekers erkentelijk voor de onderzoeken en aanbevelingen. De onderzoeken bieden waardevolle inzichten in de prevalentie van VGV, de percepties van professionals en

gemeenschappen op de omvang van huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld en factoren die meespelen bij het ontstaan en voortduren van deze geweldsvormen.

Vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld vormen een ernstige aantasting van de lichamelijke integriteit, vrijheid en zelfbeschikking van slachtoffers. De impact van deze ernstige geweldsvormen voor slachtoffers is groot. Het is dan ook van groot belang (potentiële) slachtoffers tijdig in beeld te hebben en structureel in te zetten op het voorkomen en bestrijden van deze geweldsvormen. De onderzoeken laten zien dat deze geweldsvormen zich vaak binnen afhankelijkheidsrelaties en in gesloten kring afspelen, waardoor signalering ingewikkeld is. Daarbij wordt het bespreekbaar maken van dit geweld beïnvloed door onder andere schaamte, angst en taboe. Het verkrijgen van inzicht in de omvang van deze geweldsvormen is daardoor complex. Voor huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld is het niet mogelijk gebleken een omvangsschatting te geven. Hoewel inzicht in de prevalentie helpt bij de beeldvorming over de omvang van de problematiek en het aantal slachtoffers in Nederland, is ook zonder dit inzicht de urgentie van het aanpakken van dit geweld duidelijk. Bekend is dat deze geweldsvormen voor komen, en dat inzet op het voorkomen en bestrijden van dit geweld noodzakelijk is. Registraties zijn daarvoor een belangrijke bron van inzicht, maar moeten worden gezien als informatiebron voor de mate waarin geweld wordt gesignaleerd. Daarbij kunnen definities over uitingsvormen van geweld of 'het verloop' van een geweldspatroon verschillen tussen professionals of instanties. Dit kan eveneens invloed hebben op hoe signalen worden geregistreerd en de vergelijkbaarheid tussen registraties. Geregistreerde cijfers bij instanties zijn nadrukkelijk geen totaalcijfers van de omvang van geweldsvormen en kunnen dat ook niet worden. Deze cijfers dienen dus met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden en presenteren niet de totale prevalentie.

Het onderzoek naar de omvang en risico's van VGV geeft wel schattingen van de omvang van deze geweldsvorm in Nederland. Vrouwen en meisjes worden veelal slachtoffer in het land van herkomst, voordat zij naar Nederland komen of tijdens een bezoek aan het land van herkomst. Belangrijk om te benadrukken is dat VGV wereldwijd voorkomt in verschillende landen en gemeenschappen en niet exclusief is verbonden aan één religie of herkomst. VGV wordt niet veroorzaakt door immigratie, maar komt voort uit sociale normen, culturele opvattingen (over vrouwelijkheid, huwelijk, seksualiteit en sociale acceptatie) en tradities, en sociale verwachtingen die daaruit voortkomen. Mensen handelen niet enkel op basis van persoonlijke overtuigingen, maar ook vanuit normen en verwachtingen vanuit de gemeenschap of familie. Deze normen veranderen onder meer na migratie en onder invloed van onderwijs, wetgeving en preventie.

De onderzoeken onderstrepen het belang van tijdige preventie, deskundige professionals, laagdrempelige ondersteuning en een goede samenwerking tussen partijen binnen het zorg-, sociaal en veiligheidsdomein. Ook benadrukken de onderzoeken het belang van samenwerking met gemeenschappen en sleutelpersonen bij het voorkomen en bespreekbaar maken van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld. Het kabinet geeft prioriteit aan de brede aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. De onderzoekers doen de aanbeveling de aanpak van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld explicieter te verbinden aan de brede aanpak. Het kabinet deelt de opvatting dat het verbinden van deze aanpakken en de initiatieven daarbinnen de effectiviteit kan vergroten en versnippering kan tegengaan. Dezelfde grondoorzaken en factoren liggen ten grondslag aan deze geweldsvormen en (grotendeels) dezelfde organisaties zijn vereist bij de aanpak. Het specifieke collectieve karakter dat speelt bij VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld blijft daarbij een aandachtspunt. Met dit kenmerk van deze geweldsvormen zal rekening (moeten) worden gehouden in de aanpak. Samen met de Nationaal Coördinator geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld zal het kabinet aan de slag gaan met een Nationaal Actieplan geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Het voorkomen en bestrijden van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld neemt het kabinet daar nadrukkelijk in mee.

Het kabinet zet zich blijvend in voor het voorkomen van deze geweldsvormen en voor het bieden van passende bescherming, ondersteuning en zorg aan slachtoffers en personen die risico lopen. Preventie en voorlichting zijn daarbij essentieel. Door middel van brede inzet op preventie wordt getracht gendergelijkheid te bevorderen. Dit doet het kabinet onder meer via het emancipatiebeleid. Sleutelpersonen vormen een belangrijke brugfunctie tussen slachtoffers, gemeenschappen en formele hulpinstanties. Zij geven voorlichting binnen de eigen gemeenschappen, maken het onderwerp bespreekbaar en ondersteunen bij de toeleiding naar hulp. Het kabinet onderschrijft de meerwaarde van sleutelpersonen in de aanpak van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld en ondersteunt initiatieven die gericht zijn op het trainen en professionaliseren van sleutelpersonen en het borgen van hun inzet. De ministeries OCW en SZW ondersteunen mentaliteitsverandering vanuit gemeenschappen zelf - onder andere door samenwerking met voortrekkers en sleutelpersonen uit christelijke en migrantengemeenschappen - richting een positieve norm ten aanzien van gendergelijkheid en individuele vrijheid (zelfbeschikking). Dit draagt bij aan de primaire preventie van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, waaronder VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld. Onder andere door middel van de subsidies vanuit OCW, SZW en VWS aan de Alliantie Verandering van binnenuit 2.0, de Federatie van Somalische Associaties Nederland (FSAN) en Movisie. Deze huidige subsidies lopen tot einde 2027. VWS, OCW en SZW zijn voornemens de financiering rondom organisaties die sleutelpersonen steunen ook daarna voort te zetten en dit in meer samenhang op te pakken.¹ Op 29 juni 2026 is de campagne op luchthaven Schiphol gericht op potentiële slachtoffers van huwelijksdwang, achterlating en VGV gestart. Het doel is om potentiële slachtoffers (en eventuele medestanders in hun directie omgeving) die op het punt staan uit te reizen, te wijzen op de mogelijkheid van (nood)hulp bij dreiging van bovengenoemde risico's.

Daarnaast is er expliciet aandacht voor de voorlichting van nieuwkomers. Er is in het inburgeringsprogramma dan ook breed aandacht voor het zelfbeschikkingsrecht als onderdeel van de kennisoverdracht over het vrijheidsrecht. Het zelfbeschikkingsrecht, het recht van het individu op eigen keuzes en zelfstandigheid, en het belang en de betekenis van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw komen in de inburgering terug in de onderdelen Voorbereiding op de inburgering, Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) en het participatieverklaringstraject (PVT). KNM en PVT zijn verplichte onderdelen in het inburgeringstraject voor iedere inburgeringsplichtige. Er is aandacht voor wet- en regelgeving, hulpverlening en het opbouwen van een eigen netwerk waar vrouwen zich veilig kunnen voelen.

Deskundigheid van professionals is van belang voor het kunnen voorkomen en bestrijden van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld. Het herkennen en kunnen duiden van signalen is essentieel om tijdig stappen te kunnen zetten. Er zijn diverse (doorlopende) initiatieven die hieraan bijdragen. Zo zijn er e-learnings en handreikingen beschikbaar gericht op signalen en handelingsperspectief. De richtlijn voor de jeugdgezondheidszorg is afgelopen jaren doorontwikkeld door Pharos en wordt in 2026 en 2027 geïmplementeerd. De richtlijn biedt jeugdgezondheidszorgprofessionals handvatten voor signalering, gespreksvoering en registratie van VGV. Het kabinet zet ook de komende jaren in op deskundigheidsbevordering in het medisch en sociaal domein specifiek ten aanzien van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld. Daarbij wordt onder andere geïnventariseerd hoe eerder ontwikkeld opleidingsmateriaal verder kan worden geïmplementeerd en geborgd in opleiding voor huisartsen en verloskundigen. Pharos is dit voorjaar, met financiële ondersteuning vanuit SZW, gestart met een vierjarig project gericht op deskundigheidsbevordering van professionals in het sociaal domein zodat zij (dreiging van) VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld eerder herkennen en beter signaleren. Tevens wordt in het kader van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming gewerkt aan een handelingskader ter verbetering van de werkwijze en deskundigheid van professionals. Wanneer professionals signalen herkennen, is het belangrijk dat stappen worden ondernomen. De verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals bij

¹ Hiermee doen we de toezegging af die is gedaan door de staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie tijdens het Commissiedebat Emancipatie op 25 juni jl.

het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast geldt voor eengerelateerd geweld een specifiek stappenplan van de meldcode. Het is van belang dat professionals bekend zijn met de meldcode en dat de stappen zorgvuldig worden nageleefd. De meldcode en daarin het belang van adviesvragen of het doen van een melding wordt blijvend onder de aandacht gebracht. Professionals kunnen handelingsverlegenheid ervaren, onder andere uit angst voor het verbreken van een vertrouwensband waardoor het slachtoffer mogelijk ook geen hulp en ondersteuning meer accepteert. Goede voorlichting en training kan hierbij helpen. Het kabinet verkent op dit moment tevens de mogelijkheden en de meerwaarde van een versterking van de externe adviesplicht als onderdeel van de meldcode en communiceert dit najaar over het vervolg. Verder zijn diverse leidraden en handelingsprotocollen ontwikkeld die voorschrijven welke stappen gezet kunnen of moeten worden in geval van vermoedens of daadwerkelijke meldingen, bijvoorbeeld het 'Handelingsprotocol Vrouwelijke Genitale Verminking bij minderjarigen' en de 'Leidraad Medische zorg voor vrouwen en meisjes met VGV'.

De verbetering van de samenwerking tussen organisaties op lokaal en regionaal niveau is voor de bredere aanpak geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld een prioriteit. De inzet van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is erop gericht de samenwerking op lokaal niveau te verstevigen, met een duidelijke rol voor de diverse partijen in het zorg-, sociaal en veiligheidsdomein. Deze werkwijze is er ook op gericht de samenwerking specifiek in geval van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld te versterken. Daarnaast verstrekt het kabinet subsidies aan bijvoorbeeld Movisie en Pharos om de regionale ketenaanpak te verstevigen en de verbinding tussen partijen te versterken door middel van het Netwerkknooppunt Schadelijke Praktijken. Samen met Pharos zal worden bezien hoe dit Netwerkknooppunt beter kan worden ingebed en geborgd.

Ten behoeve van een stevig juridisch kader verkent het kabinet de mogelijkheden om preventieve beschermingsbevelen te creëren die in bestuursrechtelijk en civielrechtelijk kader kunnen worden ingezet, waarbij het niet naleven ervan strafrechtelijke consequenties heeft. Deze verkenning is onderdeel van het verbetertraject van het tijdelijk huisverbod, waar in breder perspectief wordt bezien of en welke aanvullende bestuursrechtelijke maatregelen mogelijk zijn. Ook wordt in deze verkenning de mogelijkheid van een uitreisverbod onderzocht ter voorkoming van VGV of huwelijksdwang. Daarnaast is er een beleidsverkenning gestart om in kaart te brengen of en hoe de bestraffing van daders en medeplichtigen van eengerelateerd geweld kan worden verbeterd. De Kamer wordt in het eerste kwartaal van 2027 nader geïnformeerd over beide verkenningen.

Tot slot, de bescherming van (potentiële) slachtoffers van VGV, huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld blijft een belangrijke prioriteit voor dit kabinet. Niemand zou te maken moeten krijgen met deze ernstige vormen van geweld. Als expliciet onderdeel van de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld blijft dit kabinet zich onverminderd inzetten voor het voorkomen en bestrijden van deze geweldsvormen en de bescherming en ondersteuning van slachtoffers.